Gemeente Amsterdam

Raadsinformatiebrief

Aan:	De leden van de gemeenteraad van Amsterdam
Datum	2 juli 2024
Portefeuille(s)	Duurzaamheid, Energietransitie en Circulaire Economie
Portefeuillehouder(s):	Dirk de Jager
Behandeld door	Ruimte & Duurzaamheid, bestuurszaken.RD@amsterdam.nl
Onderwerp	Aardwarmteonderzoek- en ontwikkeling (geothermie)
Bijlagen	

Geachte leden van de gemeenteraad,

Met deze brief informeert het college u over het besluit om subsidie aan te vragen bij de provincie Noord-Holland voor seismisch onderzoek en over het besluit tot het aangaan van de samenwerkingsovereenkomst met Vattenfall en Energiebeheer Nederland (EBN) voor aardwarmteonderzoek en het voorbereiden van aardwarmteontwikkeling.

Achtergrond
In de door de gemeenteraad vastgestelde Transitievisie Warmte (2020), Routekaart Amsterdam Klimaatneutraal 2050 (2021), Regionale Energiestrategie (RES) NHZ 1.0 (2021) en herijking RES NHZ (2024) is beschreven dat indien mogelijk nieuwe, duurzame warmtebronnen worden onderzocht en ontwikkeld, waaronder geothermie.

In 2021 heeft de gemeente Amsterdam samen met de provincie Noord-Holland, Vattenfall en Eneco een Toewijzing Zoekgebied Aardwarmte (voorheen: opsporingsvergunning) aangevraagd bij het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat. Deze vergunning is in 2023 toegekend voor het vergunningsgebied Amsterdam – Amstelveen I. Hiermee hebben de partijen het exclusief recht onderzoek naar aardwarmte te doen en eventuele vervolgvergunningen aan te vragen[1].

In 2023 heeft een onderzoeksboring naar aardwarmte in Ouder-Amstel plaatsgevonden door de Seismische Campagne Aardwarmte Nederland (SCAN: EBN + TNO). Het verkrijgen van lokale informatie over de aardlaag '*Formatie van Slochteren'* was het hoofddoel van de boring. Uit de voorlopige uitkomsten blijkt dat deze gesteentelaag op circa 2 km diepte aanwezig is met een dikte van meer dan 100 meter, een goede doorlaatbaarheid heeft en water bevat met een temperatuur van zo'n 82 graden Celsius. Deze resultaten zijn positief voor de mogelijke aardwarmtewinning in de regio en geven volgens SCAN aanleiding om seismisch onderzoek te doen.

[1] Zie Kaart geothermie | NLOG

Confidentiality: C2 - Internal

Seismisch onderzoek
De onderzoeksboring in gemeente Ouder-Amstel geeft een beeld van de aanwezige aardlagen en hun eigenschappen op één punt. Bij seismisch onderzoek wordt met geluidsgolven de diepe ondergrond van een groter gebied in kaart gebracht en wordt inzichtelijk waar breuken aanwezig zijn.[2] Met een combinatie van de boordata en het seismisch onderzoek kunnen geschikte plekken worden bepaald om een project voor aardwarmtewinning te starten. Seismisch onderzoek is specialistisch werk en erg kostbaar. De uitvoering van het onderzoek is in principe van korte duur: de omgeving kan hierbij trillingen ervaren die kunnen worden vergeleken met het voorbijrijden van een trein.

Het voorziene onderzoeksgebied is de regio Amsterdam Zuidoost. Geologisch gezien is hier volgens SCAN de grootste potentieverwachting voor aardwarmtewinning in de regio Amsterdam. Daarnaast is er een urgente vraag naar nieuwe, duurzame bronnen voor het Diemennet. Aardwarmte kan een bron zijn die de inzet van aardgas of biomassa helpt voorkomen.

Subsidieaanvraag voor seismisch onderzoek door gemeente Amsterdam
De provincie Noord-Holland heeft een subsidieregeling vastgesteld met als doel bij te dragen aan aanvullend gebiedsspecifiek seismisch onderzoek voor de concretisering van gemeentelijk warmtebeleid en toekomstig verantwoorde aardwarmtewinning in de Metropoolregio Amsterdam. De subsidie kan alleen worden aangevraagd door gemeenten. De provincie geeft subsidie voor het laten uitvoeren van een haalbaarheidsstudie die mede bestaat uit seismisch onderzoek. De hoogte van de subsidie bedraagt maximaal 50% van de subsidiabele kosten tot maximaal twee miljoen euro.

Het seismisch onderzoek moet betrekking hebben op een gebied waarvan uit onderzoek van SCAN is gebleken dat aanvullend gebiedsspecifiek seismisch onderzoek nuttig is. Voor het gebied regio Amsterdam Zuidoost geldt dat hieraan is voldaan. Andere belangrijke voorwaarden zijn dat het seismisch onderzoek wordt begeleid door Energie Beheer Nederland (EBN) en dat het onderzoek financieel haalbaar is. Aan deze voorwaarden wordt voldaan door het aangaan van de samenwerkingsovereenkomst met EBN en Vattenfall (zie verder in deze brief). Afstemming met de buurgemeenten over de subsidieaanvraag heeft ook plaatsgevonden.

De planning is om in de zomer van 2024 de subsidieaanvraag in te dienen. Daarna volgt het aanbestedingstraject voor het onderzoek, de voorbereiding en uitwerking van het plan, vergunningstrajecten, en omgevingscommunicatie. De uitvoering van het onderzoek is gepland in het voorjaar van 2025. Voor de dataverwerking en interpretatie is dan nog tot ongeveer het einde van 2025 nodig. De resultaten worden begin 2026 bekend en openbaar gemaakt. EBN zal de openbare aanbesteding en begeleiding van het onderzoek op zich nemen.

Samenwerkingsovereenkomst met EBN en Vattenfall
Het doel van de samenwerkingsovereenkomst is dat er aardwarmtebronnen ontwikkeld worden ten behoeve van de verdere verduurzaming van de warmtenetten in de regio Amsterdam. Op

[2] Wat is seismisch onderzoek? - SCAN aardwarmte

korte termijn ligt de focus op haalbaarheidsonderzoek in de regio Amsterdam Zuidoost, waaronder seismisch onderzoek.
EBN is een deelneming van het Rijk. Onder de nieuwe mijnbouwwet heeft EBN een formele rol in nieuwe aardwarmteprojecten en moeten alle aanvragers van een Toewijzing Zoekgebied een samenwerkingsovereenkomst met EBN aangaan. Het vergunningsgebied Amsterdam – Amstelveen I valt nog buiten de nieuwe mijnbouwwet. Samenwerking met EBN is dus vrijwillig voor Amsterdam en Vattenfall. De gemeente ziet een grote toegevoegde waarde in samenwerking met EBN, vanwege de grote kennis van de Nederlandse ondergrond, ervaring met het aanbesteden en uitvoeren van seismisch onderzoek, boringen, vergunningen en omgevingscommunicatie.

Vattenfall doet als medevergunninghouder mee in de samenwerking voor onderzoek naar aardwarmteontwikkeling. Investeringen in een bron zijn groot (tientallen miljoenen). Er moet een gegarandeerde afzet zijn van meerdere duizenden woningen nadat een eventuele boring voor winning heeft plaatsgebonden. In grote warmtenetten komt die ruimte voor duurzame bronnen er gegarandeerd doordat huidige fossiele bronnen worden vervangen. Aardwarmte kan de inzet van houtige biomassa helpen voorkomen

Ook als de eigendomssituatie van warmtenetten als gevolg van de Wet collectieve warmte verandert, blijft de noodzaak groot om nu al te starten met onderzoek en andere voorbereidende werkzaamheden. Het onderzoek dat nu wordt gestart helpt bij de verduurzaming van huidige en toekomstige netten ongeacht de eigendomssituatie.

De afspraken die nu gemaakt zijn gaan over de haalbaarheidsfase. Rollen, taakverdeling en voorwaarden voor de vervolgfasen en eventuele winning worden parallel verder uitgewerkt. Besluiten hierover worden nog gemaakt en waar nodig voorgelegd aan de gemeenteraad.

Ik vertrouw erop u met deze brief voldoende te hebben geïnformeerd en zal u informeren over relevante ontwikkelingen.

Met vriendelijke groet,
Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam,

Dirk de Jager
Wethouder Duurzaamheid, Energietransitie en Circulaire Economie